

Η διδασκαλία των οικονομικών στο σχολείο στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Χρήστος Κουτσαμπέλας,
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο
Πελοποννήσου

Τάση ενίσχυσης της οικονομικής εκπαίδευσης στα σχολεία

- Τάση ενίσχυσης της οικονομικής γνώσης στη σχολική εκπαίδευση.
- Σειρά πρωτοβουλιών από υπερεθνικούς οργανισμούς (OECD, ΕΕ), όπως π.χ.
 - Μέτρηση του οικονομικού εγγραμματισμού (PISA).
 - Πρωτοβουλίες για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των σχετικών δεξιοτήτων/γνώσεων (Ε.Ε).
 - Συγκρότηση Εθνικών Σχεδίων Δράσης.
- Αναγκαιότητα προετοιμασίας των πολιτών απέναντι στις σύγχρονες προκλήσεις σε:
 - ατομικό επίπεδο (διαχείριση ατομικών οικονομικών, ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών),
 - συλλογικό επίπεδο (δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, διεθνής οικονομικός ανταγωνισμός, κλπ).

Περιεχόμενο της οικονομικής εκπαίδευσης

- Γνώσεις και ικανότητες οι οποίες σχετίζονται με τα οικονομικά φαινόμενα (σε οποιαδήποτε έκφανση και κλίμακα). Για παράδειγμα:
 - Ο σχεδιασμός, διαχείριση και λήψη των ατομικών οικονομικών αποφάσεων (κατανάλωση, αποταμίευση).
 - Το χρήμα και οι διάφορες μορφές των συναλλαγών (διαδικτυακές, με μετρητά, πιστωτικές κάρτες).
 - Το ρίσκο και η επιβράβευση, η επένδυση και επιχειρηματικότητα.
 - Το οικονομικό τοπίο (καταναλωτές, επιχειρήσεις, αγορά, θεσμοί, δικαιώματα των καταναλωτών, ρόλος του κράτους).

Πως εισάγεται η οικονομική εκπαίδευση στα σχολεία;

- Αυτόνομα μαθήματα με διακριτό πρόγραμμα σπουδών.
- Ενσωμάτωση σε ευρύτερα γνωστικά αντικείμενα (Οικιακή Οικονομία, Εκπαίδευση του Πολίτη, Κοινωνικές Επιστήμες).
- Διαθεματικές δράσεις (π.χ. καλλιέργεια οριζόντιων δεξιοτήτων/γνώσεων).
- Οικονομικά στοιχεία στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων (π.χ. μαθηματικά, γεωγραφία, κτλ).

Χώρα	Μάθημα
Βέλγιο (Γερμανόφωνη κοινότητα)	Economics (μάθημα επιλογής)
Αυστρία	History and social studies / citizenship education
	Geography and economics
	Home economics
Δανία	Social studies
	Practical & Vocational skills (διαθεματικές δραστηριότητες)
Εσθονία	Civil initiative and entrepreneurship (διαθεματικές δραστηριότητες)
	Economics and entrepreneurship studies (μάθημα επιλογής)
Φιλανδία	History and social studies
	Home economics
	Social studies/economics/entrepreneurship education
	Financial and entrepreneurship education (διαθεματικές δραστηριότητες)
	Working life competence and entrepreneurship (διαθεματικές δραστηριότητες)
Γερμανία	Consumer Education (μάθημα επιλογής σε ορισμένα Länder)
	Practical & Vocational skills (διαθεματικές δραστηριότητες)
Ιρλανδία	Business studies
	Home Economics
Λιθουανία	Social sciences (history, geography, citizenship, social and public activity, economics and entrepreneurship)
	Economics and entrepreneurship
Ολλανδία	Economics
Πορτογαλία	Social and human sciences: history, geography, citizenship and development
Ισπανία	Introduction to entrepreneurship and business activity (μάθημα επιλογής)
	Economics (μάθημα επιλογής)
Σουηδία	Home and consumer studies
Γαλλία	Practical & Vocational skills (διαθεματικές δραστηριότητες)
	Management (μάθημα επιλογής)

Πηγή: Δημόπουλος (2022). Η Οικονομική Εκπαίδευση στην Δευτεροβάθμια Υποχρεωτική Εκπαίδευση στις Ευρωπαϊκές χώρες

Η περίπτωση της Φινλανδίας

- Επιμέρους θεματικά πεδία διδασκαλίας (Γυμνάσιο):
 - Η δομή της Φιλανδικής οικονομίας.
 - Οικονομική δραστηριότητα και Επιχειρήσεις (βασικές οικονομικές έννοιες, προσφορά και ζήτηση, ανταγωνισμός και οι μορφές του, επιχειρήσεις και καταναλωτές).
 - Οικονομικές μεταβολές και κρίσεις (οικονομική ανάπτυξη, κεϋνσιανισμός και μονεταρισμός).
 - Νομισματική Πολιτική και Χρηματοοικονομικές αγορές (απορρύθμιση της αγοράς, δομή των χρηματοοικονομικών αγορών, νομισματική πολιτική και επιτόκια).
 - Δημόσια Οικονομικά και Οικονομική Πολιτική (φορολογία και εισοδηματική πολιτική).
 - Η θέση της Φινλανδίας στο διεθνές εμπόριο.
 - Μελλοντικές Προοπτικές της Φιλανδικής Οικονομίας.

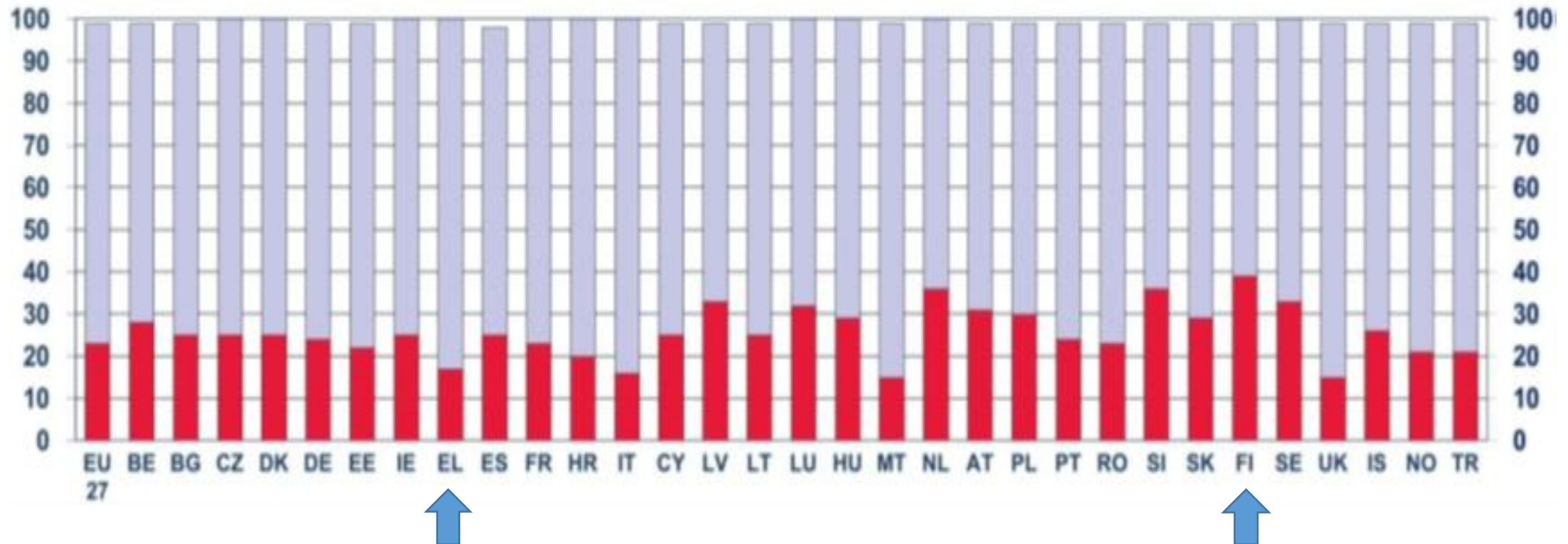
Η περίπτωση της Φινλανδίας

- Οι μαθητές επιτυγχάνουν πολύ υψηλές επιδόσεις στο πεδίο του Οικονομικού Εγγραμματισμού του διαγωνισμού PISA:

	Mean score
Estonia	547
Finland	537
Canadian provinces	532
Poland	520
Australia	511
United States	506
Portugal	505
Latvia	501
Lithuania	498
Russia	495
Spain	492
Slovak Republic	481
Italy	476
Chile	451
Serbia	444
Bulgaria	432
Brazil	420
Peru	411
Georgia	403
Indonesia	388

Η περίπτωση της Φινλανδίας

- Ποσοστό ατόμων που είχαν συμμετάσχει σε κάποιο μάθημα ή δραστηριότητα σχετικά με το «επιχειρείν» στο σχολείο, Ευρωβαρόμετρο (2012):

Στοιχεία οικονομικής εκπαίδευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα

- Γυμνάσιο
 - Οικιακής Οικονομίας (Α' Γυμνασίου)
 - Μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής (Γ' Γυμνασίου).
- Λύκειο
 - Πολιτική Παιδεία – Α' Λυκείου
 - Οικονομία - Ομάδα Προσανατολισμού Σπουδών Οικονομίας και Πληροφορικής – Γ' Λυκείου
- Εργαστήρια Δεξιοτήτων
 - Θεματικές ενότητες: Αειφόρος Ανάπτυξη και Νεανική Επιχειρηματικότητα.

Πρωτοβουλίες για ενίσχυση της οικονομικής εκπαίδευσης

- Αύξηση της ενσωμάτωσης στοιχείων των οικονομικών στο πλαίσιο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων.
- Εισαγωγή μαθημάτων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με περισσότερο διακριτή τη συνιστώσα της οικονομικής γνώσης.
- Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του κλάδου των Κοινωνικών Επιστημών στη διδασκαλία των Οικονομικών.
- Η ανάπτυξη ψηφιακού αποθετηρίου μαθησιακών πόρων προς ελεύθερη χρήση από τους εκπαιδευτικούς (π.χ. προσομοιώσεις οικονομικών σεναρίων, «σοβαρά» ψηφιακά παιχνίδια, παιχνίδια οικονομικής συμπεριφοράς).
- Δράσεις ενίσχυσης του οικονομικού εγγραμματισμού όπως είναι οι Οικονομικές Ολυμπιάδες, οι εβδομάδες Οικονομικής Εκπαίδευσης με τη διοργάνωση σειράς σχετικών εκδηλώσεων στα σχολεία της χώρας, οι διαγωνισμοί Επιχειρηματικότητας και νεανικών μαθητικών start-ups.